

Oříšky pro Popelku

Na těchto vložených středových stránkách AS přinášíme slíbené oceněné texty z autorské soutěže divadelních her pro děti Oříšky pro Popelku 1998-99, o níž jsme čtenáře podrobněji informovali v AS č. 6/99. Hry otiskujeme v takové podobě, v jaké byly zaslány do soutěže. Nejsou v nich prováděny žádné, ani jazykové úpravy. Znovu podtrhujeme, že je třeba tyto texty chápat jako základní východisko, že si vyžadují dotvoření. Proto bude součástí těchto stránek vždy dramaturgický pendant, upozorňující potencionální inscenátory zejména na úskalí textové předlohy, která je pro dosažení žádoucího jevištního výsledku potřeba řešit. Kontakty na autory jsou k dispozici na IPOS-ARTAMA Praha u dr. Milana Strotzera – tel. 02/61215684-7.

Součástí první hry, kterou zde uvádíme, je notový materiál. Zájemcům ho zašleme na požádání. (MS)

MARIE LITOŠOVÁ

Nápěv: Jitka Mrňávková
Hudba: Magdaléna Záhorová

CESTA DO BETLÉMA

Putování tří králů
aneb Jak to určitě nebylo

OSOBY:

Králové Kašpar, Melichar a Baltazar - herci i maňásci

Čert - herec

Anděl - maňásek

Král Herodes - loutka podstatně větší než maňásci

Židé - maňásci

Sluha - maňásek

Velbloud - maňásek

Fata Morgána - herec

Berta Myrhovnice - herec

SCÉNY:

Ke scénické výbavě stačí hrací paraván, který během hry prochází malými úpravami.

1. scéna: noční obloha

2. scéna: interiér Herodova paláce

3. scéna: poušť

Pozn.: Verzálky v textu označují živé herce, loutky jsou značeny minuskami.

ÚVODNÍ SCÉNA

Zpěv, opona se otevírá při dohře poslední sloky

*Když den se chýlí k spánku
a noc je na kahánku,
tak andělé se snáší
pohládit zem.*

*Vždyť zázraky se dějí,
sem do Betléma spějí
řady okřídlelců
pohládit zem.*

*A poklonit se děcku,
co v rukou moc má všecku.
On zahřeje nám tváře,
pohládí zem.*

I. jednání U Kašpara

Kulisy: noční nebeská obloha (temně modrá) s hvězdami.

I. výstup

Králové Kašpar, Melichar a Baltazar - maňásci.

Triangl - otevírá se opona. Melichar hledí do dalekohledu (pohyblivého). Kašpar přechází s číselnou tabulkou sem a tam. Hudba potichu dohrává. Kašpar do toho počítá.

Melichar: *(u dalekohledu)* Co to pořád počítáš, bratře Kašpare? Radši se podívej na hvězdy, ty jsou hezčí než čísla... Hm, zrovna támhle ... nebo támhle ...

Kašpar: *(s číselnou tabulkou)* Á, už to mám!

Melichar: Co?

Kašpar: *(důležitě)* Čas se naplnil.

Melichar: No a co? To už se naplňuje dlouho.

Kašpar: Dnešní noc je, bratře Melichare, víc než významná, je důležitá, je přímo veledůležitá.

Melichar: Ó, myslíš to proroctví?

Kašpar: Tak, tak. Ať počítám, jak počítám, k narození nového krále musí dojít právě dnes v noci. Teda jestli nelžou stará proroctví, protože já, král Kašpar, se nikdy nemýlím.

Melichar: *(u dalekohledu)* Já myslím, že na nebi se stane něco moc velkého.

Přeletí anděl s prskavkou.

Melichar: Ó, nebeské znamení! Král se už narodil! Musíme hnedle za Baltazarem, aby nám zase nevyčítal, že jsme na něj zapomněli.

Baltazar: *(nadšeně přibíhá)* Pánové, představte si, co jsem viděl!

Kašpar: *(otráveně)* Tak ty už taky?

Baltazar: Viděl jsem tak velikou hvězdu, že zakryla celé nebe. A to už je co říct.

Melichar: Jaká hvězda! Nebeské znamení to bylo, že se už narodil.

Baltazar: A kdo?

Melichar: No ten nový král.

Baltazar: Ahá.

Kašpar: Víte vy ale, co my teď musíme? Musíme jít za tím králem, poklonit se mu, dary přinést a tak vůbec.

Melichar: To jo. Ale co mu dáme?

Baltazar: *(nadšeně vykřikne)* Bačkůrky!

Melichar: To nenosí.

Baltazar: Tak punčochy.

Kašpar: Neotravuj!

Baltazar: Tak co teda?

Kašpar: A co zlato? Má to být přece král?

Baltazar: *(uráženě)* To není tak jistý.

Melichar: Dej už pokoj!

Kašpar: No já myslím, že zlato by si vzal. To by nikdo neodmít.

Melichar: Máš pravdu, bratře. A co mu dám já? *(chodí a přemýšlí)* Už to mám. Co takhle myrhu? Vonné masti v drahé nádobě...to by se mu mohlo líbit, ne?

Baltazar: Tak to já mu dám kadidlo!

Mel.,Kaš.: Co?

Baltazar: *(nejistě)* No když říkáte, že ty bačkůrky by nechtěl...

M. a K. se nad ním výhruzně vysouvají, B. mizí pod podlahu, zůstává vidět jen hlavička.

Kašpar: Ale pro takového krále nemůžeš skrblit. To se musíš pořádně vytáhnout... abys byl vidět *(vytahuje Baltazara hodně do výšky)*... aby bylo vidět tvoje **bo-ha-tství**. Chápeš? *(pustí ho, B. spadne na zem)* On se pak podívá tvé moci a zahrne tě svou přízní. No a o to nám přeci jde.

Melichar přikyvuje.

Kašpar: Tak a dost, jde se.

Mel.,Bal.: Jo, jo, jdeme. *(Vrhnou se dopředu).*

Kašpar: Pozor! Mám pro vás veledůležitou otázku.

M., B.: Sem s ní.

Kašpar: Víte vy vůbec, kde toho krále hledat?

M., B.: Néé. No jo. Co budeme dělat?

Kašpar: Podíváme se, co nám praví proroctví.

Přitáhnou velkou knihu. Otevrou ji, překlopí desku na hlavu Melichara.

Kašpar: Proroctví praví: Oj, ty judská zemi - nejsi nejmenší mezi všemi. - Veliký král z tebe vyjde - všechen lid on řídit bude...

Melichar: Jú, veliký král...Jak veliký asi může být ? (*Rozpřáhne ručičky*) Takhle ?

Baltazar: Když veliký, tak aspoň takhle (*rozpřáhne ručičky*).

Kašpar: Pss. (*pokračuje ve čtení*) Poznáte ho po ovoci: malý, leč s velkou mocí...

Melichar: (*vyhrkne*) Močí ?

Kašpar: (*klepne ho*) Mocí. ... Ptej se nebe...

M. a B.: (*rozhlednou se po nebi*) Na co ?

Kašpar: ...v hvězdách hledej ...

M. a B.: (*přihrnou se k dalekohledu, každý z jedné strany*) Koho ?

Kašpar: Dary vezmi... (*M. a B. se vrátí ke K.*) ...za ním spěchej. (*zavře knihu*)

Baltazar: No, a máme to. Můžeme se vydat na cestu.

Melichar: (*radostně*) Bude dobrodružství ! Honem, jdeme. *Hrne se s Baltazarem dopředu.*

Kašpar: A kde ho v tom judském království chcete hledat ?

M. , B.: Nevíme.

Kašpar: Tak se mě na to zeptejte.

M. , B.: Kde ?

Kašpar: U judského krále asi, né ?

M. , B.: Ahá.

Kašpar: Tak rychle, rychle, aby nás někdo nepředběhl. *Zpívají . Chodí sem a tam, kývají se do rytmu.*
**Pospěšme si za Herodem,
On snad o tom vědět bude,
kde se zrodil nový král.
Herodes má svoje rádce,
chytré, moudré hvězdopravce,
zběhlé v Písmu a tak dál.**

2. výstup

Tři králové - maňásci, a Čert - herec.

Zahřmí se. Před paraván vyběhne Čert.

ČERT: (*úlisně*) Kampák, bratříčkové, kampák ? *Leknou se, lavinovitě popadají. Poslední z nich vyskočí a vykřikne.*

Kašpar: A to bys rád věděl, co ?

ČERT: Moc !

Melichar: Tak to si nech zajít, chlupáči.

ČERT: Néé.

K.M.B.: (*rázně a najednou*) Jo !

ČERT: Povězte mi to. Já vám pak taky prozradím jedno tajemství.

K.M.B.: (*vyskočí*) Ó, tajemství ?! Když je to tak, povídej !

ČERT: I ne.

K.M.B.: (*škemrají*) Povídej.

ČERT: (*na oko odchází*) Ne, ne, ne.

Baltazar: Heleďte, on nám to nechce říct a ještě k tomu odchází. Zadržte ho někdo, honem ! Kašpare, řekni mu to, ale rychle, ať nám neuteče ! (*ze zbrklosti do sebe narážejí, přelézají se, naklánějí se přes okraj paravánu apod.*)

Kašpar: Hej, černej !

Baltazar: (*urazeně*) Nech si toho !

Melichar: (*klepne ho*) Ale né, tamten !

Kašpar: Ticho ! My ti to teda povíme. *Čert přicupitá blíž, Melichar a Baltazar horlivě přikyvuji.*

Kašpar: My hledáme nového krále, narozeného dnes v noci, jak nám ukázala tajemná hvězdička.

ČERT: (*významně*) A copak to má být za krále ?

Melichar: Ó, to má být tuze hodný král. Stará proroctví mluví dokonce o králi, který celý svět pozvedne k nebi.

ČERT: (*oklepe se*) Tfuj, nebe, to není nic pro mě !

Kašpar: Říkals něco ?

ČERT: Inu, povídám, že máte ještě kus cesty před sebou.

Kašpar: Ach ták, to máme. *M. a B. horlivě přizvukují.*

Melichar: Proto my teď spěcháme ke králi Herodesovi, aby nám pověděl, kde se ten nový král narodil.

ČERT: K tomu plešatci ?

K.M.B.: (*přikyvuji*) Jo, jo, k němu.

ČERT: (*muclá si pro sebe*) Takže k Herodesovi. To abych si pospíšil. (*zamne si rukama a nenápadně se vypaří*).

Melichar: (*k bratřím*) On je plešatej ?

Ostatní ho klepnou, každý z jedné strany.

Baltazar: Hele, on nám zmizel. No to je ale nefér.

Melichar: A co bys od něho čekal ? (*obráti se na Kašpara*) Ty seš taky hlava dubová! Všechno jsi mu vybreptal a my teď nevíme to tajemství. *Klepe ho do hlavy, až zmizí pod podlahou.*

Baltazar: Jde se za Herodem !

Melichar s Baltazarem odcházejí. Kašpar vyskočí a rozčiluje se.

Kašpar: Až já toho šejdiře chytím, já ho roztrhám na cucky fucky !!

Hraje hudba, zpěv:
**Pospěšme si za Herodem,
on snad o tom vědět bude
kde se zrodil nový král.**

II. jednání

Tři králové - herci.

1. výstup

Před paravánem se objeví králové-herci. První jde Kašpar, za ním Melichar, pak Baltazar. Oblečení jsou stejně jako loutky. Kašpar drží v ruce mapu.

KAŠPAR: Moment ! (*narazí na sebe*) Tady někde by to mělo být.

M. , B.: (*s rukou na čele se rozhlíží do hlediště*) My nic nevidíme.

KAŠPAR: Nu, dobrá. *Zvedne ruku na povel. Dají se opět do zpěvu. Obejdou paraván. Přitom pokračují ve zpěvu:*

Zpívají:
**Herodes má svoje rádce,
chytré, moudré hvězdopravce,
zběhlé v Písmu a tak dál.**

Dojdou před paraván. Kašpar hledá v mapě. Všichni stojí za sebou v řadě. Melichar se při rozhovoru stává jakýmsi prostředníkem mezi Kašparem a Baltazarem.

KAŠPAR: Kde jen to zatrolené království leží ? Ono tady snad není. Á, mám to !

M. , B.: No sláva !!

KAŠPAR: (*urazeně se na ně podívá*) Směr jih !!

MELICH.: Jo !

BALTAZ.: Ale vždyť odtamtud jsme přišli.

MELICH.: (*ke Kašparovi*) Odtamtud jsme přišli.

KAŠPAR: Nesýčkuj pořád.

MELICH.: (*k Baltazarovi*) Nesýčkuj...pořád.

KAŠPAR: Jde se !!

Jdou za sebou, první Kašpar, za ním Melichar, poslední Baltazar. Narazí na směrovku.

KAŠPAR: Pozór, změna směru !

MELICH.: (*k Baltazarovi*) Změna směru.

BALTAZ.: To bych řek. Kam ?

MELICH.: (*ke Kašparovi*) Kam, bratře Kašpare ?

KAŠPAR: (*zorientuje se podle směrovky*) Směr sever.

MELICH.: *(k Baltazarovi)* Sever.
BALTAZ.: No proto.

2. výstup

Tři králové - herci, Sluha - maňásek.

Králové dojdou ke hradu (paravánu). Zavěšen praporek s hebrejským nápisem.

BALTAZ.: Hele, tady je něco napsané.

KAŠPAR: Ukaž, to je hebrejsky. Já umím hebrejsky, já to přečtu. *(nahne se dopředu)* He...

M.B.: *(zasmějí se)* Hehehe...

KAŠPAR: *(urazeně se ohlédne)* ... Herodes, král judského království. Zvoňte třikrát. *Zazvoní na zvonek. Vyleze sluha - maňásek.*

Sluha: Co si přejete ?

MELICH.: Mluvit s králem Herodem.

Sluha: Není doma ! *(zaleze)*

Melichar a Baltazar drknou do Kašpara, ten vzdychne a znovu zazvoní. Sluha vyleze.

Sluha: No ?

KAŠPAR: *(vytáhne peníz)* Už ?

Sluha: *(čapne peníz)* Ó, máte štěstí, zrovinka se vrátil.

3. výstup

U Heroda

Herodes - loutka s živýma rukama, Tři králové - herci.

Kulisy naznačují interiér s dvěma oblouky, jejichž svodový sloup dělí hrací plochu na dvě části: v prvních dvou třetinách je umístěn pultík, ve druhém poli je místo vyhrazeno pro Heroda. Vše v lososové barvě.

Opona se otevře. Objeví se loutkový Herodes.

Herodes: Ó, copak přivádí tak vzácné hosty do mého království ?

KAŠPAR: Slavný, velkomocný králi, odpusť, že rušíme tvou královskou Milost, ale přivádí nás za tebou jedna veledůležitá věc.

Herodes: Inu povídej. Jsem jedno velké ucho.

KAŠPAR: Dnes v noci jsme viděli tajemnou hvězdu, která nám oznámila zrození nového krále.

Herodes: To že vám řekla ? Nový král ?! A co já, Herodes Veliký ? A moje království ! Mně patří všechna sláva ! Apropó: ty dárečky jsou pro mě ?

KAŠPAR: I co vás nemá. Ty chceme darovat tomu novému králi.

Herodes: Herdekfix, povídám: já jsem jediným králem této země! A že se tak osměluji ptát, z kterého království vy vůbec přicházíte ?

KAŠPAR: Ó, pardon *(vysekne poklonu, několikrát zamává rukou)* Mé jméno je Kašpar a městu Kasa kraluji.

Herodes: Hm, velmi zajímavé. *(dychtivě)* A co to zlato ?

KAŠPAR: Pro nového krále, přeci.

Herodes: No dobrá, dobrá. A co ty, pověz, jak se jmenuješ ?

MELICH.: Melichar fon Sába, Milosti.

Herodes: Oh. A co máš v tom kalichu ?

Herodes se natahuje po kalichu, Melichar jej odhání.

MELICH.: Vzácnou myrhu, vonné koření z drahocenného balzámovníku jen té nejvyšší kvality.

Herodes: Ó. A co ty, třetí ?

BALTAZ.: Baltazar, král mouřenínů, Milosti, putuji až z daleké Ezury.

Herodes: A ty nenesíš žádné dary ?

BALTAZ.: Ó, ano, posvátné kadidlo *(radostně je vytáhne)*.

Herodes: *(udiveně)* Hmm. Vidím, že jste si dali záležet. Ovšem teď k té vaší záležitosti. *(napjatí stojí za sebou, pokyvují hlavou)*. Nic nevím o tom vašem novém králi. *(vzdech)*. Ale možná, že víc budou znát mí kněží a hvězdáři. *(luskne prsty)*.

Hej, vy židé, kde jste který, ať se bojíte,
neb se na vás pán váš strojí,
knihy, písma sebou mějte,
línou kůží rychle hněte !

3. výstup

Židé - maňasci, Herodes - loutka, a Tři králové - herci.

Za oponou je slyšet jejich polekaný hlas.

Židé: Chajdrnaj ! Co nového, co pán počebuje pilného ?! *Objeví se židé. Několikrát se před Herodem pokloní až k zemi, čekají, klepají se.*

Herodes: Mí drazí žid'áčci, znalostmi o písmě se honosíte, tak mi to teď dokažte. *(ještě víc se rozklepou)*. Chci vědět, jestli je tam psáno něco o novém králi.

Židé: O tom, co my v písmě fíme, to my faší králofské milosti dobše pořfíme.

Jdou k pultu, otevrou knihu, listují v ní.

1. Žid: Jobach impich thaič uzmrnach, kolkoje, kolkoše. *(obrátil se k Herodesovi, hluboce se pokloní)*.

2. Žid: To jest: malé město judové Betlém, narodí se božské plémě, ten Kristus Spasitel.

Herodes: On je bůh ?! *(mávně rukou)* Bohové neexistují. *Zahřmí se.*

Herodes: S vyjímkou boha hromu, ovšem.

Celý paraván se otřese.

Herodes: A boha větru, ano.

Přiletí šíp a zabodne se židům do knihy.

Herodes: Jo, posel bohů, je taky v pořádku. *(chvíli se ještě rozhlíží)* No, pokračujte.

Listují znovu v knize.

1. Žid: A zas na jiném místě praví prorok...

2. Žid: Kiroch, široch, sykorke šarke. Jerobím kormifel, tyberes mones.

1. Žid: To jest: aj ty Betléme, malé město, o tom máš fědět zajisto, že s tebe felky král fijde, kerý Judstvo sódit bude. *(ukloní se)* To je prařdivé svedectví, samého Boha prorocství.

Herodes: *(v úžasu)* V Betlémě ? Nový judský král ? Mlč !

1. Žid: Není mu to dobše...

Židé: *(mezi sebou)* Počkej, já jemu eště neco pořfím. *Opět hledají v knihách.*

2. Žid: Efrata bethwerír ipfata čajer, bise mojsil Israel. To jest: Aj ty Betléme Efrata, maličký jsi v judské zemi, vyjde fšak z tebe vévoda, kerý bude panovati v celým Israeli.

Herodes: *(rozhněvaně)* Král?! Tak dost! Tohle nebudu poslouchat ! Odejďte, zmizte !!

Hrozně rozlobený rozmachuje rukama, lomcuje pěstmi, uzavře se část jeho opony.

Židé: *(polekaně)* Ono nelíbilo se to jemu ?

Utíkají pryč, uvidí tři krále.

KAŠPAR: Hej, židé, kde máme hledat našeho krále ?

2. Žid: Jděte na Betlém, tam najdete mladá šenku, starý muš a malý jitke, tam se budete nejlepší prařdu dovědět.

Melichar dává jednomu spropitné, druhý křičí: Já polofinu chci !

Odcházejí a hašteří se: Mně patří ! Né, moje je ! apod.

Otevře se opět opona s Herodem. Králové předstupují před Heroda.

Herodes: Á, už vím, kde se narodil ten váš král, ten Kristus řečený. Mám pro vás teď veledůležitý úkol, mí drazí přátelé. Půjďte do Betléma, tam zjistíte vše o děcku a šupitopresto ke mně se vrátíte a povíte mi, kde přesně přebývá. *(úlisně)* A já se mu pak přijdu jako vy poklonit.

MELICH.: Tys tak chytrý a moudrý, Herodesi.

Herodes: Och, ano.
KAŠPAR: Slibujeme ti, že jen co to dítě najdeme, šupito-
presto tu budeme.

Herodes: Ó, díky, díky, přátelé. Tak už běžte, nemohu se
dočkat.

Klanějí se a odcházejí. Herodes rozčileně zvolá.
Herodes: No to je mi pěkné nadělení ! To jsem se to dožil
času, že MĚ, Heroda Velikého, má nějaké škvrně z
trůnu shodit ! To né, to tedy né ! To bych nesměl
být Herodes Veliký. (*přemýšlí*) Už to mám. Až se ti
králíčkové vrátí a poví mně, kde Kristus je,
všechny do jednoho je zmorduju, život jim ukrad-
nu a tak králem této země zůstanu a věčně panovat
budu ! Chachá !!

Zavře se opona.

Zpěv:

*Jsou cesty tam, jsou cesty zpátky,
odkud a kam, dlouhý či krátký.
Slunce už pálí, voda vysychá,
pravý král z boje nikdy neprchá.*

III. jednání

Na poušti

*Kulisy: žlutooranžová poušť s modrou oblohou, na
horizontu tři pyramidy.*

1. výstup

Tři králové - maňasci.

Otevře se opona.

Melichar: Na cestě jsme už třetí den a po Betlému ani
památky...

Baltazar: Kam nás to vedeš, Kašpare.

Kašpar: Nonó... (*s mapou*) Vždyť tady někde by to už mělo
být.

Mel. Bal.: My už ale nemůžeme.
Sednou si, opřou se zády k sobě.

Kašpar: Moc se zdržujeme. Vstávat !

Melichar: Nás hrozně bolí nožičky.

Baltazar: Tebe nebolí nožičky, Kašpare ?

Kašpar: (*hrdě*) Ne.

Mel. Bal.: To se máš, že tě nebolí nožičky.

Kašpar: Konec lelkování, jde se.

Baltazar: Tudy přes poušť ? Ale to snad né...

Melichar s Baltazarem se zhroučí do sebe.

Kašpar: Ty seš mi ale bábovka.

Baltazar: Já že jsem bábovka ?

Kašpar: Jo.

Baltazar: Já si to nevymyslel - jít přes poušť.

Melichar: Já taky ne.

Oba dva se otočí zády ke Kašparovi.

Kašpar: Vy jste mi taky ale hrdinové. To bylo pořád křiku:
za Herodem, na Betlém ... a teď ? Teď mi tu fňu-
káte jak náký baby. Hanba !

*Melichar s Baltazarem uraženě sedí zády ke Kaš-
parovi.*

Kašpar: Tak si tu třeba shnijte !

Chce odejít.

*Ozve se hudba, zvuk se blíží, po chvíli se objeví
rozskotačený Velbloud, ověšený nanuky.*

2. výstup

Tři králové a Velbloud - maňasci.

Mel., Bal.: Jé, velbloud.

*Hraje veselá hudba (na melodii autíčka Family
Frost). Velbloud zpívá. Melichar s Baltazarem
vyskočí na tančícího velblouda a radostně
strhávají ze hřbetu nanuky.*

Velbloud: **Drazí páni, tak jsem tady,**

**nezemřete nikdo hlady,
nanuky vám nabízím.**

**Se smetanou, bez smetany,
ovocné či z čokolády,
nanuky vám nabízím.**

Kašpar: Viděj velblouda a můžou se strhat.
*Hudba utne, velbloud uraženě odchází. Melichar
a Baltazar spadnou ze hřbetu.*

Kašpar: (*k velbloudovi*) Nonó, zas jsem toho tolik neřek.

Melichar: Ty jseš taky ! Zkazíš nám každou radost !

Baltazar: (*vyčítavě*) Jo.

Mlasknou: Nam, ňam.

Kašpar: Radost ?

Baltazar: Aspoň mohlo být nějaké zpestření. Zase bude jen
nuda.

Mlasknou: Nam, ňam.

Kašpar: (*pohoršeně*) Nuda ? Zdám se ti snad nudný ?

Melichar: Ale on myslel tu poušť.

Mlasknou: Nam, ňam.

Kašpar: A copak to tam máte ?

Rychle se oba obrátí zády ke Kašparovi.

Mel., Bal.: Nic.

Nakukuje jim za zády, vrší se nad ně.

Kašpar: Nějak rychle jste zapomněli na krále. To je pořád
samý ňam, ňam a kde nic, tu nic.

Oba se otočí, odhazují tyčinku od nanuku.

Baltazar: Však jsme se zase tolik nezdrželi.

Kašpar: To se neví.

Melichar: Kdyby aspoň nebylo takové vedro...

Kašpar: ...a to jsme teprve na začátku, bratři. Představte si,
až budeme v půlce pouště, hlad budeme mít, žízeň
nás bude trápit...a pak se ke všemu objeví Fata
Morgána.

3. výstup

Tři králové - maňasci, a Fata Morgána - herec.

Ozve se rozechvělý tón.

*Zpoza rohu se objeví Fata Morgána - ve vlajícím šatu, se škra-
boškou na tváři. Naslouchá.*

Bal., Mel.: (*rozklepou se*): Co to je ?

Kašpar: To je jen takový prelud...klam.

Bal., Mel.: A neublíží nám ?

Kašpar: Kdepak, ona je úplně neškodná.

Bal., Mel.: Hm, stejně bysme byli radši už v tom Betlémě...
začíná nás to unavovat.

Ozve se tón a hlas Faty Morgány:

FATA MORGÁNA: V Betlémě ? Ahááá.

*Fata Morgána začíná měnit svůj šat: roztočí se kolem své osy
a otevírá svůj hábit. Na spodním šatě je namalováno tělo
Ježíška - děčka s žehnající rukou, a to tak, aby ramena dítěte se
kryla s rameny herce a navazovala na jeho hlavu.*

Melichar: Co to bylo ? (*polekaně skočí Baltazarovi na hlavu*)

Baltazar: (*nejistě*) To byl jen pouštní vítr.

Kašpar: (*skočí Melicharovi na hlavu*): Bratři ! Myslím, že
se blížíme k cíli.

Bal., Mel.: Vážně ?

Kašpar: Táhle v dálce vidím našeho krále !

Mel., Bal.: (*popadají a nahrnou se za Kašparem přes okraj*):
Kde ?

Melichar: To je on ? Vždyť je to dítě ! Já myslel, že to má být
velký král.

Baltazar: Neboj, on doroste.

Melichar: Jen aby.

Kašpar: Ó, bratři, nadchází naše veliká chvíle. Teď se mů-
žeme konečně poklonit před tím mocným králem.
A náležitě blýsknout. Máte všichni všechno ? Tak
můžeme vyrazit.

Melichar: Můžu jít první, bratře Kašpare ?
Kašpar: Jak tě to napadlo? První může jít ten, kdo všechno vypátral a to jsem byl já. Já!! (*raduje se*) Ó, položím mu svou truhličku pěkně blízko k nohám, aby ji nepřehlídl. No to bude nádhera. Určitě ho ta pokladnice úplně ohromí. No jasně, dech mu to vezme. Králi !
Žene se dopředu.
Baltazar: Dočista se z toho sluníčka pomátl.
Kašpar: Kriste králi! Tady máš mou truhlici. Bohatou studnici. No vezmi si ji.
Podává truhlici Fatě Morgáně, ta ji ukryvá do svého šatu, zachechtá se a spouští svůj pravý šat. Všichni udiveně vydechnou.
K.M.B.: Ó, cože ?
Kašpar: Kde je moje pokladnice ? Kde jsou moje zlaťáčky?
Fata Morgána se znovu zasměje.
Kašpar: No to ne, já chci nazpět svojí truhlici. (*naklání se přes paraván*) Vrať mi ji.
FATA MORGANA:
Jsem jen přelud, pouštní klam,
lehce zrak tvůj oklamám.
Kde se otisk prstů mých objeví, tam padne stín,
spolknu vše, nic nevrátím.
Fata Morgána se zasměje, odvlíká se pryč. Ozývá se ještě její ozvěna, tichý smích.
Baltazar: No teda, já myslel, že je naprosto neškodná.
Kašpar: Moje zlaťáčky. (*rozbřečí se*) Jsem úplný chudák, žebrák jsem.
Melichar: Tak si to tak neber.
Kašpar: Vždyť se už ani nemůžu objevit před králem. No co by si o mně myslel: chudák žebravej, co tu pohledává, no jasně, chudák žebravej, copak ode mě chce...
Baltazar: Tak už nebřeč. Uvidíš, že až tam přijdeme, tak mu to ani nebude vadit.
Kašpar: Když už nemám žádný dárek... bé, úplný žebrák... tak už nikam nejdu.
Bal.,Mel.: Přece nás v tom nenecháš.
Kašpar: Bez dárku nikam nejdu. No co by si o mně pomyslel ?
Melichar: Tak my se s tebou rozdělíme.
Baltazar: Cože ?!
Melichar: No jako že bysme se s Baltazarem rozdělili o naše dary, abys nešel s prázdnou.
Baltazar: Ale já mám toho kadidla hrozně málo... fakt hrozně málo. Vystačí akorát pro mě.
Kašpar se znovu rozbřečí.
Baltazar: No dobrá, tak se teda rozdělíme. Ale až to doopravdy najdeme.
Melichar: No jo, ale kudy máme pokračovat ?
Kašpar: Čert ví.
Zahřmí se.

4. výstup

Tři králové - maňásci, a Čert - herec.

ČERT: Luciferus, k vašim službám.
Kašpar: Hele, chlupáč, ten šejdíř, lump jeden ! Držte mě, nebo ho roztrhám na cucky fucky !
Vzteky se klepe, za plášť jej drží Melichar a za Melicharův plášť táhá Baltazar.
ČERT: Luciferus, prosím.
Baltazar: Tfu, potvoro smradlavá, jak jsi nás našel ?
ČERT: Ó, jakmile je někdo v nebezpečí, hned jsem mu po ruce.
Melichar: (*bezelstně*) Ty jsi takový náš andělíček strážníček?
ČERT: (*oklepe se*) Brr, to bych nerad. Ale k věci. Hledáte cestu, že ?

K.M.B.: Jak to víš ?
ČERT: Mám seběhnutý každý kout na zemi (*zamne si rukama*). Stačí mne zavolat a hned jsem vám po ruce. Kdybyste se se mnou poradili hned na začátku, upozornil bych vás na všechna nebezpečí ... a mohli byste si ušetřit zbytečné výdaje. (*vyčkává*)
Kašpar: Tys viděl Fatu Morgánu ?
ČERT: Vždyť vám říkám, že znám každičký kousek země.
Baltazar: Tak kudy je to na Betlém ?
ČERT: Tudy.
Melichar: A nic nás tam už nemůže překvapit ?
ČERT: Vypadám snad na to, že vás chci zamordovat ?
K.M.B.: Né.
ČERT: No proto. Tak, já už musím. (*znovu ukáže směr*) Tudy... pěknou cestu.
Odběhne a mne si rukama, přes rameno se ještě otáčí a klepe si na čelo
Baltazar: Takže můžeme pokračovat v cestě.
M., K.: Jde se.
Králové odcházejí. Opona se zavírá.
ČERT: (*se vrací*) To jsem je ale vypek! Hlupáci. Nekňubové. Ty budou teda čubrnět, kdo je uvítá. Jsem prostě dobrej. Vždyť jsem přece Luciper, Luciper, Luci- per! *Radostí skáče, plácá se do kolen a po zadku. Odbíhá.*
Zpěv:
*Jsou cesty tam, jsou cesty zpátky,
odkud a kam, dlouhý či krátký.
Přítele mít v tom putování
po boku svém strachy zahání.*

IV. jednání

1. výstup

Berta Myrhovnice - herec.

S vrzáním se otevře levé křídlo s upevněným ohništěm. Vstoupí Berta Myrhovnice s kotlíkem v ruce.

BÁBA: (*rozhlíží se po nebi*) Á, pravý čas k přípravě kouzelného lektvaru.
(začne kouzlit nad kotlíkem):
Salamandří nožička,
k tomu hadí kůžička,
párek žabích stehýnek,
jen ať hoří ohýnek !
Tropet toho rulíku,
síry, blínu z žejdlíku !
Ještě hrstku mločích zubů,
netopýřích křidélek,
prach z puškvorce...krásná budu !
(přičichne si)
Á, ještě kapku oleje,
který krásu odkreje.
(hledá u sebe)
To není možné, ještě včera jsem tu měla lahvinku myrhového oleje, který ztuchlost zakreje. (*znejistí a znervozní*) Někde tu musí být...co si bez něj počnu ? ...U všech rohatejch, kde jen může být ?
Zahřmí se. Vstoupí Čert.

2. výstup

Čert a Berta Myrhovnice - herci.

ČERT: Volalas mě, kmotřenko ?
BÁBA: Ne! (*otočí se*) Á, drahoušku! Tys přišel jako na zvanou. Jo, myrha mi schází.
ČERT: Myrha ti schází. A nač ji potřebuješ, kmotřenko ?
BÁBA: Došel mi lektvar věčného mládí a krásy.

ČERT: Nepovídej ?
 BÁBA: Představ si, drahoušku, už jsem ten lektvar měla skoro hotový... žádná ingredience mi nechyběla, salamandří nožička, zmijí kůžička, rulík, blín a zuby z mloku, vše tam je, však myrhy trochu chybí...ó, tak nutně ten olej potřebuju (*smutně se podívá do zrcátka*)
 ČERT: No když je to tak, kmotřenko, to já ti pomůžu. Ale na oplátku pomůžeš ty mně.
 BÁBA: No ovšem, drahoušku, ovšem. Udělám pro ten olejík, co si budeš přát.
 ČERT: Výborně. Tak poslouchej. Teď se směřem k tobě ubírají tři vznešené osoby, přímo královské hodnosti. Jeden z nich má u sebe pohár s tou tvou vzácnou myrhou.
 BÁBA: Ó, mají vzácný myrhový olej ? Takže já budu zase krásná a mladá !
 ČERT: Víš, kmotřenko, ubírají se kamsi k Betlému a moc mi záleží na tom, aby se jim po cestě **NIC ŠPATNĚHO** nestalo (*významně, uchichtne se*).
 BÁBA: Chápu, na mě se můžeš spolehnout, drahoušku, na to vem jed.
 ČERT: Ó, použiješ-li jed nebo své čáry, to už nechám na tobě. Lehký úkol to ale nebude.
 BÁBA: Jakpak to ?
 ČERT: Musíš napnout všechny svoje síly, abys ten olej získala. Oni jsou chytrí, tuze chytrí a silní jak oni jsou !
 BÁBA: Zač mě máš ? Krásná nejsem... Zatím... ale mocná jsem stále ! Kouzla a čáry na ně sešlu, do věčných temnot jejich duše pošlu !
 ČERT: Výborně, kmotřenko. Tak, já už musím.
Odchází a naznačuje smrt králů: Nezapomeň !
 BÁBA: (*vytáhne malou lahvičku s jedem*) Jsou tři... hm...tak to budu muset použít něco silnějšího... (*vytáhne velikou sklenici s jedem*). Chá ! Aspoň bude nějaký vzrůšo.
Uslyší přicházet tři krále.
 Baltazar: Kašpare, nejdeme špatně ?
 BÁBA: (*zamne si rukama*) Vždyť to říkám... Ne, nejdete špatně !
 Baltazar: Co říkáš ?
 BÁBA: Že jdete správně.

3. výstup

Tři králové - maňásci, Berta Myrhovnice.

Před oponu vyjdou tři králové.

Melichar: Fuj ! Cítíte to taky ?
 BÁBA: (*zavětrí, zavrtí hlavou*)
 Bal.,Kaš.: Co ?
 Melichar: Ten puch ?
 BÁBA: (*zbystrí*) Puch ?!
 Melichar: Jako bysme vlezli drakovi do chřtánu.
 Baltazar: Nebo někam dál. (*uchichtne se*)
 Kašpar: Hele, tamhle se něco hýbe.
 Melichar: Pařez, či co.
 Baltazar: Šerednej jak noc, že ?
 BÁBA: Prosím ?! (*zvedne se*)
 Kašpar: Áááá ! Trochu živý, nemyslíte ?
 BÁBA: Já nejsem žádný pařez a už vůbec ne šeredný. A kdo si myslí něco jiného, ať mi zmizí z očí dřív než se mu přihodí něco nemilého.
 Baltazar: (*nevěřicně*) Co to je ?
 BÁBA: Já jsem Berta.
 Kašpar: No a ?
 BÁBA: (*významně, uraženě*) Krutá Berta.
 Kašpar: Ta, co každého pocestného oloupí ?
Berta přikývne.

Melichar: Ta, co každému pocestnému uši uřeže, když peníze nenalezne ?
Berta přikývne.
 Baltazar: Ta, co každého pocestného ke kůlu přiváže a ukrutnou smrtí sejít nechá ?
Berta přikývne a zamne si ruce.
 K.M.B.: Berta Myrhovnice ?
 BÁBA: Přesně tak.
 K.M.B.: Óch ! (*omdlí lavinovitě na zem*)
 BÁBA: Ale nebojte se, vám nic zlého neudělám, ani vlásek na hlavě vám nezkřívím, my se přece dohodneme.
 Baltazar: Na čem se máme dohodnout ?
 BÁBA: No, nebudeme to protahovat... (*Vytáhne sklenici s lebkou*)... hm... a což takhle něco k pití, nedali byste si ?
 K.M.B.: Ó, to je jiná písnička.
 BÁBA: (*uchichtne se*) Vždyť říkám, že se nějak dohodneme. Máte svoje skleničky ? Nebo aspoň nějaký **pohár**, kam bych vám mohla ten utrejch nalít.
 Melichar: Máme jenom tenhle, ale ten je plný.
 BÁBA: Ukažte ? (*celá se očekáváním klepe*)
 Melichar: Opatrně, aby se ani kapička nevyhlila. Je to vzácný olej.
 BÁBA: Dobrá, dobrá, jen si přičichnu. Víc toho nemáte? (*pro sebe*) No, snad to bude stačit.
Vykouzlí stejný pohár (prázdny) - ozve se triangl -, ten jim vrátí, pravý si schová k sobě.
 BÁBA: (*spokojeně*) Krásný olejíček, moc krásný. A ten pohár... hm... (*uznale zvedne prst*)
 Melichar: (*pyšně*) Taky je to **můj** dar...pro krále.
 BÁBA: Jo ? (*netrpělivě*) No, tak už můžete jít, mám moc práce.
Obrátí se ke kotlíku, chce nalít myrhu dovnitř, Kašpar ji vyruší.
 Kašpar: A co ten přípitek ?
 BÁBA: Vy jste tu ještě ?
 Melichar: No to jsou mi způsoby.
 BÁBA: Nono... (*nad kotlíkem*) Málem mi to vychladlo.
 Kašpar: Ccc. My se nebudeme ničeho doprošovat. Chlapi, jdeme.
 M., B.: Jo.
Uraženě odcházejí.
 BÁBA: (*zamumlá*) Čert aby vás vzal.
Zahřmí se.

4. výstup

Čert a Berta Myrhovnice

Vstoupí Čert.

ČERT: (*vyčítavě*) Moje řeč.
 BÁBA: Drahoušku, ty seš tady? (*stále je plně zaujata vařením, mluví s ním přes rameno*)
 ČERT: Zklamala jsi mě, kmotřenko. Spoléhal jsem v tvou pomoc, a teď abych ten hloupej mord dokončil sám.
 BÁBA: A copak jsem udělala špatně, drahoušku.?
 ČERT: Oni žijí !!
 BÁBA: Kdo ?
 ČERT: No ti tři králové.
 BÁBA: No ano, a proč ne ?
 ČERT: Ó, kmotřenko, slíbila jsi mi, že je zničíš.
 BÁBA: To že jsem ti slíbila ?
 ČERT: Ovšem, i zaplaceno jsi dostala.
 BÁBA: Vážně ?
 ČERT: A co ten olej ?
 BÁBA: Hm, olej... (*usměje se*) Tenhle je obzvláště kvalitní, drahoušku... moc dobře jsi mi poradil.

ČERT: Kmotřenko !
BÁBA: Pss! Teď potřebuju trochu ticha, abych mohla dokončit kouzelný lektvar. Čas se už krátí (*ukáže na nebe*)
ČERT: (*rozzlobeně*) Berto Myrhovnice !
BÁBA: *Bába neodpovídá, zaujatě stále u kotlíku.*
ČERT: Jak jsi mně mohla takhle zradit ? Vždyť to bude můj konec, jestli všichni tři dojdou do toho prokletého Betléma. To se nesmí stát! Kmotřenko bábo ! Slyšíš mě ? Berto Myrhovnice, takhle mi odplácíš za mou službu ?!
BÁBA: Tak dost ! Tady se prostě nedá pracovat. *Vezme kotlík a nakvašeně odchází.*
ČERT: No dobře, však já si vystačím sám a těm třem šaškům ukážu, co dokáže mocný Luciferus ! Ne né, já se nikdy nevzdávám, to už by si měli pamatovat. Jen tak lehce z toho nevyklouznou. Hromy a blesky na ně sešlu a pak se ukáže... cha... kdo z koho.
Čert odběhne, zahřmí se.

5. výstup

Tři králové - maňásci, a Čert

Před oponu vycházejí tři králové - maňásci.

Kašpar: No to nám to pěkně začíná.
Melichar: Bouřka.
Vybíhá rozlícený čert.
ČERT: Á, tady vás mám.
K.M.B.: Chlupáč !
ČERT: Nenechte se rušit, pánové, jako bych tu nebyl. *Čert si začíná přehazovat přes záda plášt' a navléká si rukavice (připravené na věšáku).*
Baltazar: Co mu je ?
ČERT: Jen si tu něco dokončím. *Do ruky bere trojzubec.*
Kašpar: Začíná to tu, bratři, smrdět, měli bysme co nejrychleji zmizet. Vždycky, když se objeví chlupáč, něco se semele.
Baltazar: To je fakt, ta velká vidlička nevypadá moc přívĕtivĕ.
Králové chtějí utéci, čert přiskočí.
ČERT: Nikam! Tady budete ! *Ohrožuje je trojzubcem.*
Melichar: My spĕcháme, prosím. (*Dají se na útĕk. Zmizí ze scény.*)
ČERT: Já taky. (*začne zaklínat*)
Hromy, blesky volám v mžiku,
ať jste tu v tom okamžiku !
Bratře ohni vyjdi z hloubi,
v pekle mém ať hřejí trouby
pro tři malé králíčky !
Čert nahlíží do paravánu, všimne si, že králové zmizeli a odchází stejným směrem.

6. výstup

Tři králové - herci, Čert

Ze zadu se objeví tři králové. Bázlivĕ se rozhlízejí (zády k čertovi).

MELICH.: On chce opĕkat králíky ? Teď ?
KAŠPAR: Obávám se, že těmi třemi králíčky miní asi nás. *Čert je překvapí ze zadu a zuřivĕ je ohrožuje trojzubcem.*
ČERT: To bych řek, že vás, vy troubové! Pĕknĕ si vás opeču jednoho po druhém! Ty černej, ty se mi líbíš, tak pojď!
BALTAZ.: Kuš, potvoro, necháš mě !
ČERT: To by tak hrálo.

Jak na něj čert útočí, Baltazar se brání kadidelnicí.

ČERT: Fuj, co to je ?! Dáš to pryč, hrozně to smrdí. *Čert se po něm ožene a nádoba s kadidlem se rozsype.*
BALTAZ.: (*spráskne ruce*) Moje posvátné kadidlo !
ČERT: Cože ? Kadidlo ? To je moje smrt ! Rychle pryč.
BALTAZ.: Hele, vidíte, on se toho bojí. *Utíká pryč a chytá se za hlavu.*
ČERT: Pro teď je vítězství na vaší stranĕ, ale až si vás najdu, vaše smrt bude jistá. Čert nikdy nespí, to si pamatujte ! A Luciferus dvojnásob ! *Hromobití.*
KAŠPAR: Tak. Teď už máme jen tvou myrhu.
MELICH.: (*dívá se do prázdného kalichu*) Páni, to mě podržte, ta babizna nás pěknĕ vyšplouchla. Kalich je prázdný ! To se nedivím, že si s námi chtěla připít.
BALTAZ.: (*dívá se po rozházeném kadidle*) Takže, bratři, jestli dobře počítám, nezbylo nám už vĕbec nic. Jsme teď chudší než ta kostelní myš.
KAŠPAR: Tak to můžeme, bratři, rovnou zabalit a vrátit se domů s nepořízenou.

7. výstup

Andĕl - maňásek, Tři králové - herci

Začne hrát hudba ("Pospĕšme pro svíčky..."). Před oponou přelĕtne andĕl s prskavkou.

MELICH.: Ne... ne... né... nebeské znamení! Bratři, už jsme u cíle !
KAŠPAR: (*zády k andĕlu*) To už jsem tu někdy slyšel...
BALTAZ.: No vážně, podívej. *Andĕl vykoukne a zamává prskavkou.*
KAŠPAR: (*otočí se, zavrtí hlavou*) To bude zase nějaká léčka.
MELICH.: Tak se podívej pořádnĕ. *Andĕl zapíská a zamává ještĕ zuřivĕji prskavkou, která zhasne. Andĕl vzdychne.*
KAŠPAR: Vždyť to říkám. *Andĕl zalĕtne.*
BALTAZ.: Ty seš mi taky sobec. Žes Betlĕm nenašel ty, tak podle tebe neexistuje. Ale já... a bratr Melichar (*obejme ho*)... jsme naprosto přesvědĕeni, že je pravý. *Melichar a Baltazar se otočí a odchází.*
KAŠPAR: Kam jdete ?
MELICH.: Tam, kam nás hvĕzdička dovedla.
KAŠPAR: To tam vážně chcete jít ?
BALTAZ.: Proto jsme se snad vydali na cestu, ne ?
KAŠPAR: Ale teď je to něco jiného, teď už nic nemáte.
MELICH.: To nevadí.
KAŠPAR: Jseš padlej na hlavu ?
MELICH.: A proč ?
KAŠPAR: No řekni mi, co můžeš tomu králi nabídnout ? Nic. Jedno velké nic. Tak kam se chceš hrnout ? Vždyť o tebe nestojí, je to král a ty seš teď chud'as.
MELICH.: A co kdybysme zkusili předat mu něco, co ho potĕší.
KAŠPAR: Zlato i myrha je fuč, tak čím ho chceš prosím tě potĕšit ?
MELICH.: Hm, to já bych zase vědĕl, ale ty se mi budeš smát.
BALTAZ.: Nebude (*drcne do Kašpara*), vid', že se mu nebudeš smát.
MELICH.: Tak dobře. (*překoná ostych*) Písničku.
KAŠPAR: (*zírá na něho a po chvíli*) Jakže ?
MELICH.: (*pokrčí rameny*) Písničku.
KAŠPAR: (*k Baltazarovi, klepe si na čelo*) Asi si cestou uhnal nějakou ošklivou nemoc.
BALTAZ.: Jakou písničku ?

MELICH.: Nějakou... Pěknou... o nás... a třeba o tom, jak jsme přišli o všechny naše dary, které jsme nesli pro něho. Určitě by nás pochopil.

KAŠPAR: (*plácne se přes čelo*) Tak ono to bude horší než se zdá.

BALTAZ.: Počkej, to není zas tak špatný. Aspoň za pokus to stojí, ne? (*ke Kašparovi*)

KAŠPAR: Neraď bych ze sebe dělal kašpara.

MELICH.: (*urazeně*) Tahle písnička by nebyla k smíchu. Ostatně jako celé naše putování. Protože si myslím, že zas tak marná ta naše cesta nebyla.

KAŠPAR: Jak to myslíš?

MELICH.: Hodně jsme ztratili...

KAŠPAR: To bych řek...

MELICH.: ...ale ještě víc získali.

KAŠPAR: Že o tom nic nevím.
Odchází.

8. výstup

Anděl - maňásek, pak Tři králové - maňásci.

Kulisy: noční obloha s hvězdami. Uprostřed se rýsuje obrys kolébky s ležícím děckem (na motivy lidových malovaných betlémů).

Opona se otevírá. Anděl přilétá a zapaluje zavěšené prskavky. Začne hrát hudba.

Zpěv: *Pospěšme pro svíčky,
aby náš maličký
po tmě tu nespinkal,
rozsvit' me hvězdičky.*

*Vkráčíme ve tvůj sen,
neboj se, neboj jen,
budem vždy při tobě,
čeká tě těžký den.*

Hudební mezihra. Na scéně se objevují tři králové - loutky, přidávají se ke zpěvu, kolíbají Ježíška.

*Spinkej a usínej,
celý svět objímej
v lásce své nezměrné,
na nás vždy vzpomínej.*

Dohra. Opona se zavírá.

K O N E C

Dramaturgický pendant

CESTA DO BETLÉMA - PUTOVÁNÍ TŘÍ KRÁLŮ aneb JAK TO URČITĚ NEBYLO od Marie Litošové je skvělým textem v žánru r a k v i č k á r n y a vyplatí se po něm sáhnout. Zesvětštění mýtu o narození Jezulátka je provedeno úsměvnou a člověčinou vonící persiflází, s vystavěnými situacemi a s vědomím zvolených výrazových prostředků, v tomto případě maňásků v kombinaci s živými herci. Ve své podstatě lze vzít text jak leží, a následující poznámky pouze reagují na některé drobné nevyváženosti. Jeden směr o uvažování možných úprav by měl vycházet z toho, že maňáskům sluší úsporné a důrazné repliky. Holé věty, osamocená slovesa, ale i osamocená podstatná jména či stupňování přídavných jmen v kombinaci s charakteristickým pohybem natukávají a otevírají divákovu představivost a směřují k zážitku. Maňásci jako výrazový prostředek jsou živým obrazem rtuti - hyperbolizovaný pohyb a hlasová stylizace sice zprostředkují mnohé, ale delší významové textové pasáže přece jen neunesou. Při zásahu do textu je však nutno postupovat opatrně a i

při odstraňování nadbytečností vždy ctít předlohu a autorčino vidění situace. Příkladně bude vhodné vyloučit v I./2. podmiňování: mohlo líbit či ty bačkůrky by nechtěl, a nahradit bude líbit a bačkůrky nechce, plus další záležitosti, neboť smysl situace k tomuto postoji odkazuje.

V II./3. - zde je otázkou, proč loutka Heroda má mít hlavu na hůlce a možnost gestiky obnaženými rukama herce. Jestliže smyslem Heroda je být současně velký, mocný, zlý a omezený, tak by snad byl lepší naddimezovaný maňásek, vůči kterému by se loutky hvězdoporců a králové figurování činoherecky daleko lépe ustavovali. Z rozporu maňásek a činoherce lze více těžit, než z navrhované loutky, nehledě na to, že princip "maňásek - činoherce" je už v textu zakomponován a porušení tohoto principu tentokrát nic významového nepřináší.

V II./3. je zbytečné zavírání revuálky mezi Herodem a hvězdoporcí, neboť rozhovor hvězdoporců s králi může významově klidně běžet za účasti Heroda (on pak tupě opakuje již známou informaci), nebo dle divadelní konvence tentýž rozhovor nemusí Herodes slyšet. Závěr tohoto výstupu však obsahuje textový lapsus (i když víme oč běží) viz: „... Už to mám! Až se ti králíčkové vrátí a poví mně kde Kristus je, všechny do jednoho je zmorduju, život jim ukradnu..." Koho zmorduje a proč zde jaksi vypadlo - krále či novorozeňátka? Závěrečná králova řeč ale též nabízí významové ozvláštnění směrem k figuře Heroda - demaskování a konec přetvářky - což pak platí i směrem k odkrytí divadelnosti rakvičkárny. Jde o to, že na tuto řeč se může propadnout maňásek krále dolů a nahoru nad paravan vyjet hlava činoherce s korunou, říci co potřebuje, a Herodova kóda Chachá!!! je pak přímo skvělá.

V III./2. je dobrý vtip na nanukové vozy a zároveň reklamu vtírající se do života (a tím i do divadla) v nejméně vhodných okamžicích, což je do situace dobře zakomponováno. Ale je zde jistý lapsus v pokračování situace daný postojem Kašpara vyjádřený replikami: „Viděj velblouda a můžou se strhat. Nonó, zas jsem toho tolik neřek." a reakcemi na ně. Tato promluva jde totiž mimo situaci a následně nelze rozšifrovat, zda Kašpar tak mluví proto, že si nevšiml nanuků, nebo že jsou zdržováni, nebo že nedostal zmrzlinu, nebo proč vůbec? Situace je přece o žízni, o fata morgáně, o zoufání z dlouhé cesty - takže ujasnit, co a proč Kašpar a ostatní chtějí, a textově upravit!

V IV./1. se s vrzáním otevře levé křídlo s ohništěm (*sic!*), i když do této chvíle byl popsán jen paravan a kulisy na něm - takže je nutno si dovymyslet a dozakomponovat nový scénografický prvek.

V IV./3. je v závěru situace poněkud významový a dějový zmatek! Berta má tři krále zabít, ale neučiní tak. Chce pro sebe olej z myrhy, což se jí podaří. Pak dá králům místo poháru s myrhou pohár prázdný, a nic se nestane! - dokonce je to napsáno tak, že Melichar by si prázdného poháru všimnout musel a reagoval by. Opět jako v situaci s velbloudem si upřesnit, oč v ní má ve skutečnosti jít! Co je řídicím úkolem! Zde určitě fakt, že králové přijdou o druhý z darů pro Jezulátka, dále v propojení se zájmem Berty. Situace ale v závěru kulhá přes vedlejší motiv smrti nastartovaný čertem - tedy textová úprava.

A to je vše, a každý, kdo po tomto textu sáhne, si divadelně užije!!!

Vladimír Zajíc